

УДК 7.05:687.01

ПЕРСПЕКТИВИ АПСАЙКЛІНГУ АВТЕНТИЧНОГО ТЕКСТИЛЮ В ДИЗАЙНІ

КРОТОВА Тетяна, ДАВИДЕНКО Ірина

Київський національний університет технологій і дизайну, Україна

Центральною ідеєю дослідження є узагальнення актуальних напрямів вторинного використання (апсайклінгу) автентичних текстильних матеріалів з метою формування онтологічного підґрунтя для розширення підходів сучасних дизайнерів до створення оригінальних артоб'єктів, видовищного та модного костюма.

Ключові слова: *дизайн, апсайклінг, автентика, костюм, текстиль.*

ВСТУП

Згідно із даними прогнозу ООН на період до 2030 року, серед основних викликів глобальному розвитку людства визначено проблеми щодо зростаючого дефіциту важливих для життєзабезпечення ресурсів та катастрофічне погіршення навколишнього середовища через недосконалу економічну діяльність суспільства. У цьому контексті актуальним є онтологічний пошук та опрацювання шляхів гармонізації людської діяльності, зокрема в галузі індустрії моди, в рамках якої формується суспільний запит на споживання ресурсів. Одним із таких шляхів є дизайнерська концепція вторинного використання матеріалів – апсайклінг (від англ. up-cycling), тобто процес, пов'язаний з вторинним використанням старих речей та відходів легкої промисловості, які не були у використанні [1]. Водночас спроби українських дизайнерів рухатись у напрямі апсайклінгу автентичних текстильних виробів минулих поколінь часто супроводжуються негативною реакцією мистецтвознавців, котрі вбачають в цьому акт «знищення культурного спадку».

Предметом даного дослідження є актуальні напрями апсайклінгу як засоби формування онтологічного підґрунтя для розширення підходів сучасних дизайнерів до створення модних образів із використанням автентики.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

В рамках дослідження поставлено завдання: розглянути основні способи роботи дизайнерів з вторинною текстильною сировиною в різних культурах світу; обґрунтувати принципи створення нових фактур та орнаментального вирішення матеріалу з вторинної сировини як елементів проектування сучасного одягу. Отримані результати слугуватимуть поглибленню наукового дискурсу щодо «правомірності» використання дизайнерами зразків культурної спадщини.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Багатотисячним трендом культурних традицій майже всіх народів було дбайливе ставлення до предметів одягу і текстильних виробів, що транслювали певний ментальний зміст (обрядовий, релігійний, фольклорний, аутентичний тощо) [2]. Такі речі передавалися з покоління в покоління та поступово з часом втрачали свої споживчі властивості (зношувалися). Сьогодні ж такі предмети зберігають свою культурну цінність з точки зору трансляції аутентичного коду, утім постає питання – у який спосіб це реалізувати.

Досвід роботи Національного центру народної культури «Музей Івана Гончара» вказує на те, що постійним та екстериторіальним експозиціям фольклорному текстилю відводиться обмежена площа, значна кількість предметів зберігається в запасниках, де вони повільно, але ж неминуче матеріально псуються. При цьому музейний (камерний) підхід охоплює здебільшого вузький сегмент аудиторії, насамперед, фахово залученої до вивчення антології народної творчості. Натомість дизайнерський апсайклінг дає можливість донести специфіку культурного коду до більш широких верств суспільства.

Циклічний характер розгортання історичних процесів виступає методологічною основою для обґрунтування життєздатності і актуальності дизайнерських підходів до апсайклінгу, адже вони по суті формують «спіраль розвитку» у відтворенні «особливого» в «загальному», що на даному історичному етапі характеризується як співвідношення локального/національного до глобального. Майбутнім поколінням також важливо буде пізнавати специфічність креативності сучасних дизайнерів, як нинішнім дослідникам осягати глибини творчості пращурів.

У цьому контексті продуктивним буде спрямувати фаховий дискурс щодо перспективності апсайклінгу у бік фокусування уваги на створенні дизайнерами унікальних артоб'єктів, сценічних і модних образів, зокрема оперуючи прикладами, наведеними нижче.

Український дизайнер Оксана Караванська сфокусувалась на поєднанні елементів старовинних українських сорочок із новими тканинами, технологіями, сучасним кроєм: «я не люблю використовувати цитати з історії, я люблю їх переробляти, трансформувати, змінювати, можливо, техніку, можливо, настрій, можливо, графіку... чому я не можу сучасну вишиванку, яка буде вже третім тисячоліттям датована, залишити в спадок своїм дітям – і вона не буде банальною?» [3]. Колекція дизайнерських вишиванок Haute Couture Fall 2014 була представлена на показі у Нью-Йорку (рис.1).

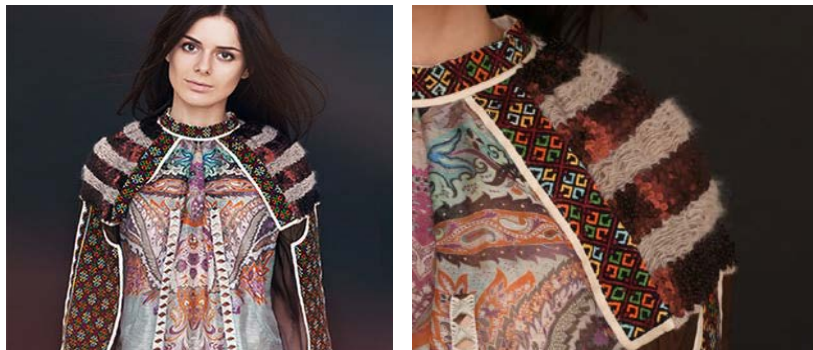

Рис.1. Авторська вишиванка дизайнера Оксани Караванської, 2014

В колекціях Haute Couture Еллен Лондон з Таїланду поєднує тканини з різних країн, постійно зберігаючи цілісність справжнього текстилю, приділяючи увагу вишивці та іншим елементам автентики, що можуть покращити дизайн [4].

Експеримент складного синтезу, що полягає у наданні нового змісту зразкам народної вишивки – кралевецьким рушникам, і водночас, у пошуку засобів збагачення цих зразків новими фактурними та колористичними рішеннями, продемонстровано українськими дизайнерами Patoka Studio при створенні сценічних образів для гурту Panivalkova [5] (рис.2).

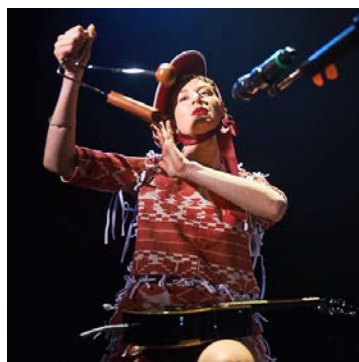

Рис.2. Кралевецький рушник та сценічний образ, виконаний Patoka Studio, 2016

Австралійська художниця Луїза Сакстон (Louise Saxton) впродовж останніх 15 років приділяла увагу створенню артоб'єктів з використанням зібраних фрагментів старовинної вишивки, мережива, вінтажного одягу, постільної білизни, переймаючись проблемою

реконструкції минулого і прагненням надати історичному текстилю «друге життя» вже в новій формі [6].

Використання принципів апсайклінгу можна побачити в численних предметах одягу та шкіргалантереї, декоративного оформлення меблів, виконаних з традиційних мексиканських рушників.

ВИСНОВКИ

Дизайнерський апсайклінг автентичних текстильних виробів дає можливість донести специфіку культурного коду до більш широких верств суспільства, спрямувати когнітивні процеси сучасної молоді у бік дбайливого ставлення до «своєї» та «чужої» історичної спадщини.

Створення унікальних артоб'єктів, сценічних і модних образів на основі традиційного текстилю формує цілий кластер творчого спадку, до якого звертатимуться майбутні покоління. Відтак апсайклінг автентики постає не актом знищення сучасними дизайнерами культурних цінностей, а способом їх популяризації та збагачення спадщини для майбутніх поколінь.

ЛІТЕРАТУРА

1. Upcycling as creative reuse [Electronic resource]. – Mode of access: <https://en.wikipedia.org/wiki/Upcycling>

2. Brown S. ReFashioned: Cutting-Edge Clothing from Upcycled Materials – London: Laurence King Publishing, 2013. – 208 p.

3. Караванська О. Вишиванка це must-have на всі часи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrainianchi.com/>

4. Ellen London – International Couture Collections Ellen London – International Couture Collections // DC Fashion Week [Electronic resource] – Mode of access: <http://www.dcfashionweek.org/portfolio/ellen-london-international-couture-collections-2/>

5. Yakutenko A. Panivalkova is rising star in Ukraine's underground music // Kyivpost – 2016 [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.kyivpost.com/lifestyle/music/panivalkova-rising-star-ukraine-underground-music.html>

6. Anett Fantasy Уникальные текстильные шедевры, собранные из крупиц прошлого, от Louise Saxton [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.livemaster.ru/topic/2009997-unikalnye-tekstilnye-shedevry-sobrannye-iz-krupits-proshlogo-ot-louise-saxton>

KROTOVA T., DAVYDENKO I.

PROSPECTS OF UPCYCLING OF AUTHENTIC TEXTILES IN THE DESIGN

The central idea of the research is to summarize the actual directions of secondary use (upcycling) of authentic textile materials in order to form an ontological basis for expanding the approaches of contemporary designers to creating original artifacts, spectacular and trendy costumes

Key words: *design, upcycling, authentica, costume, textiles.*